

Sygn. akt: I C 740/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2015r.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Tomasz Cichocki
Protokolant:	st. sekr. sądowy Magdalena Tołścik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 01 października 2015 r. w K.

sprawy z powództw M. Z. – następcy prawnego A. Z. (1)

przeciwko J. Z. i T. I.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli i ustalenie

I. stwierdza, iż nieważna jest umowa darowizny zawarta przez A. Z. (1) z T. I. i J. Z. w dniu 13 września 2009r. przed notariuszem R. K. w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w K. przy ul. (...) i zapisana w repertorium A za nr (...);

II. oddała obydwu powództwa w części dotyczącej zobowiązania do złożenia oświadczenia woli;

III. zasądza od każdego z pozwanych na rzecz powoda kwoty po (...),00 (dwa tysiące czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Kętrzynie – od pozwanej T. I. kwotę 2739,20 zł (dwa tysiące siedemset trzydzieści dziewięć i 20/100) złotych i od pozwanego J. Z. kwotę (...),21 (dwa tysiące dwieście trzydzieści dziewięć i 21/100) złotych tytułem kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 740/14

UZASADNIENIE

Powód A. Z. (1) wniósł o zobowiązanie pozwanego J. Z. do złożenia oświadczenia woli polegającego na przeniesieniu przez pozwanego na powoda własności nieruchomości rolnej zabudowanej, oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 3942m², położonej w K. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą (...). Podniósł, że w dniu 13 września 2011 r., darował pozwanemu nieruchomość, a w umowie pozwany zobowiązał się do zapewnienia powodowi dożywotniej opieki i pomocy. Ponadto, powód został podstępnie nakłoniony do darowania nieruchomości pozwanemu, który wykorzystując postępowanie administracyjne prowadzone przeciwko powodowi, a dotyczące wycinki drzew, straszył go utratą majątku wskutek groźących kar administracyjnych. Powód miał być również wprowadzony w błąd konsekwencjami karnymi – wprowadzeniem do wykonania kary pozbawienia wolności, warunkowo zawieszanej w postępowaniu karnym. Darowanie nieruchomości na rzecz pozwanego miało być jedynym ratunkiem przed wykonaniem nieodzownej kary administracyjnej oraz zarządzeniem wykonania warunkowo

zawieszony kary pozbawienia wolności, które w konsekwencji prowadziłyby do przypadku nieruchomości powoda. Po podpisaniu umowy darowizny zachowanie pozwanego w stosunku do powoda uległo drastycznej zmianie. Pozwany nie pomagał powodowi w ponoszeniu kosztów życia codziennego, nie zabezpieczył powodowi opału na zimę. Odmawiał prośbom o wykupienie leków, ocieplenie pokoju i piwnicy. Powód, nie mógł liczyć na pomoc pozwanego, kiedy przebywał w szpitalu. W ocenie powoda, opisane w uzasadnieniu pozwu zachowanie pozwanego nosi znamiona rażącej niewdzięczności.

W toku postępowania obok pierwotnego roszczenia powód wniósł o ustalenie, że zawarta pomiędzy stronami umowa darowizny z dnia 13.09.2011r. jest nieważna z uwagi na to, iż powód w chwili jej zawierania znajdował się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji (pismo procesowe pełnomocnika powoda – k. 61-62).

Z analogicznym powództwem zarejestrowanym za sygn. akt (...) Sądu Rejonowego w Kętrzynie powód A. Z. (1) wystąpił przeciwko pozwaną T. I. wnosząc o jej zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli polegającego na przeniesieniu przez pozwanego na powoda własności nieruchomości rolnej zabudowanej, oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 3942m², położonej w K. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą (...). Podniósł, że w dniu 13 września 2011 r., darował pozwaną nieruchomość, a w umowie pozwana zobowiązała się do zapewnienia powodowi dożywotniej opieki i pomocy. Wskazał, że został podstępnie nakłoniony do darowania nieruchomości pozwaną, która wykorzystując postępowanie administracyjne prowadzone przeciwko powodowi, a dotyczące wycinki drzew, straszyla go utratą majątku wskutek groźących kar administracyjnych. Został również wprowadzony w błąd konsekwencjami karnymi – wprowadzeniem do wykonania kary pozbawienia wolności, warunkowo zawieszony w postępowaniu karnym. Darowanie nieruchomości na rzecz pozwaną miało być jedynym ratunkiem przed wykonaniem nieodzownej kary administracyjnej oraz zarządzeniem wykonania warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności, które w konsekwencji prowadziłyby do przypadku nieruchomości powoda. Po podpisaniu umowy darowizny zachowanie pozwanego w stosunku do powoda uległo drastycznej zmianie. Pozwana nie pomagała powodowi w ponoszeniu kosztów życia codziennego, nie zabezpieczył powodowi opału na zimę. Odmawiał prośbom o wykupienie leków, ocieplenie pokoju i piwnicy. Powód, nie mógł liczyć na pomoc pozwanego, kiedy przebywał w szpitalu. W ocenie powoda, opisane w uzasadnieniu pozwu zachowanie pozwanego nosi znamiona rażącej niewdzięczności.

W toku postępowania przeciwko pozwaną T. I. powód podniósł zarzut nieważności zawartej umowy darowizny z uwagi na to, iż w czasie jej zawierania znajdował się w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli (pismo pełn. powoda – k. 30 akt (...), protokół rozprawy z dnia 16.11.2012r. – k. 44 akt (...)).

Pozwany J. Z. wniósł o oddalenie powództwa w całości jako bezpodstawnego wskazując, iż powód dokonał dobrowolnej darowizny nieruchomości. Ponadto, ewentualny zarzut powoda o wprowadzeniu w błąd co do rzeczywistych przyczyn darowizny nie może być uznany za rażąca niewdzięczność skutkującą uwzględnieniem powództwa. Sugerował, że powód mógł zostać zainspirowany do wytoczenia powództwa przez byłą żonę i ich wspólnego syna, którzy zamieszkują w spornym budynku i po darowiznie dokonanej przez powoda na rzecz pozwanego mogli poczuć się zagrożeni możliwością pozbawienia dotychczasowego miejsca zamieszkania. Według pozwanego, wypełniał wszelkie zobowiązania, jakie przyjął na siebie na mocy umowy darowizny i nigdy nie odmówił bratu pomocy oraz wsparcia. Zakwestionował w całości podawane przez powoda przesłanki mające świadczyć o rażącej niewdzięczności wobec darczyńcy.

Wniósł także o oddalenie zadania ustalenia nieważności umowy. Podniósł, że powód zanim przystąpił do umowy darowizny był co najmniej czterokrotnie w innej kancelarii notarialnej, sporządził ponadto krótkich odstępach czasu dwa testamenty pierwszy na syna, drugi na T. I.. Obydwa odwołał. W związku powyższym jego stan psychiczny w dacie dokonywania tych czynności podlegał ocenie notariusza.

Pozwana T. I. wniosła o oddalenie powództwa w całości. Podniosła, iż powód dokonał dobrowolnej darowizny nieruchomości. Zaprzeczała, iż nakłoniła powoda do darowania nieruchomości bądź wykorzystala brak rozeznania powoda, co do prawidłowej oceny konsekwencji groźących w związku z prowadzonym przeciwko niemu

postępowaniem administracyjnym. Zaprzeczała jakoby kiedykolwiek nakłaniała powoda do darowania jej spornej nieruchomości bądź wprowadziła go w błąd. Podniosła, że ewentualna wada oświadczenia woli przy zawieraniu umowy darowizny nie może być traktowana jako rażąca niewdzięczność obdarowanego, która stanowi przesłankę odwołania darowizny. Podniosła także, że powód jest osobą dorosłą, posiadającą pełną zdolność do czynności prawnych, nie ograniczoną w rozporządzaniu swoim majątkiem, wobec czego trudno uwierzyć twierdzeniom pozwu, że jest osobą łatwowierną. Zakładając jej istnienie podniosła, że powód mógł zostać nakloniony do wytoczenia powództwa przez byłą żonę i ich wspólnego syna, którzy zamieszkują w spornym budynku i po darowiznie dokonanej przez powoda na rzecz pozwanego mogli poczuć się zagrożeni możliwością pozbawienia dotychczasowego miejsca zamieszkania. Zaprzeczyła także by dopuściła się o rażącej niewdzięczności wobec powoda po otrzymaniu darowizny. Podniosła, iż w tym zakresie umowa nie nakładała na nią żadnych obowiązków a ona pomaga powodowi jak tylko może.

Odnosząc się do podniesionego zarzutu nieważności umowy wskazała, że nie ma podstaw do przypuszczeń, że powód podpisał akt notarialny będąc w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji. Nigdy nie skarżył się na zaniki pamięci ani nie informował, że leczy się na choroby psychiczne. Posiada ponadto prawo jazdy i na co dzień kieruje pojazdami. (k. 38)

Postępowanie w sprawie z powództwa powoda przeciwko J. Z. prowadzone pierwotnie za sygnaturą akt IC 309/12 zostało zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 24.04.2013r. oddalającym powództwo. Apelację od tego wyroku wniósł powód.

W trakcie postępowania apelacyjnego, po śmierci powoda A. Z. (1) w dniu 08.11.2013r., w jego miejsce wstąpił jego syn i spadkobierca M. Z. (oświadczenie o wstąpieniu – k. 121-125, postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania – k. 134).

Postępowanie w sprawie z powództwa A. Z. (1) przeciwko T. I. prowadzone za sygn. akt (...) zostało zawieszono na skutek śmierci powoda (postanowienie – k. 97 akt (...))

Wyrokiem z dnia 17.04.2015r. w sprawie (...) Sąd Okręgowy w Olsztynie uchylił wyrok Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 13.04.2013r. w sprawie (...) i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W dniu 09.10.2014r. M. Z. złożył oświadczenie o wstąpieniu w miejsce zmarłego powoda A. Z. (1) również w sprawie z powództwa A. Z. (1) przeciwko pozwanej T. I. (pismo procesowe – k. 199-201 akt(...)).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy z powództwa przeciwko J. Z. Sąd połączył je do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą przeciwko pozwanej T. I. (k. 175 akt (...)).

Sąd ustalił, co następuje:

Aktem notarialnym z dnia 28.05.2003 r., rep. A nr (...) A. Z. (1) sporządził testament, na mocy którego do spadku powołał syna M. Z.

(d.: wypis z testamentu - k. 58)

Aktem notarialnym z dnia 12.10.2010 r., rep. A nr (...) A. Z. (1) odwołał powyższy testament i sporządził nowy, na mocy którego do spadku powołał siostrę T. I..

(d.: wypis z testamentu - k. 59)

Aktem notarialnym z dnia 13.09.2011 r., rep. A nr (...) sporządzonym przed notariuszem R. K. w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej przy ul. (...) A. Z. (1) darował swojej siostrze T. I. nieruchomość rolna niezabudowaną, oznaczoną jako działka nr (...) o powierzchni 2,8848 ha, położoną w K. przy ulicy (...), wchodzącą w skład nieruchomości objętej księgą wieczystą Kw (...). Tym samym aktem notarialnym A. Z. (1) darował swojemu bratu

J. Z. działkę oznaczoną nr (...) o powierzchni 3942m², położoną w K. przy ulicy (...), wchodzącą w skład tej samej nieruchomości, zabudowaną m.in. domem mieszkalnym.

Wskazany aktem J. Z. ustanowił jednocześnie na rzecz A. Z. (1) dożywotnią służebność osobistą polegającą na korzystaniu z budynku mieszkalnego oraz budynków gospodarczych na działce nr (...). J. Z. ustanowił także służebność drogową na rzecz każdego z właścicieli działki nr (...) polegającą na prawie przejazdu i przechodu.

(d.: bezsporne, kopia wypisu z aktu notarialnego - k. 5-7)

W trakcie zawierania wskazanej umowy darowizny A. Z. (1) znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

(d.: opinia biegłego J. K. – k. 248-250, k. 50-51 akt (...), ustne wyjaśnienie opinii – k. 266)

W czasie pobytu powoda w szpitalu w B. w 2003r. na oddziale chorób płuc stwierdzono u niego upośledzenie wentylacji typu obturacyjnego ciężkiego stopnia. W czasie kolejnej hospitalizacji w kwietniu 2009r. stwierdzono u A. Z. (1) przewlekłą niewydolność oddechową oraz przerost gruczołu krokowego z podejrzeniem choroby nowotworowej. Po wyjściu ze szpitala (...) kontynuował leczenie ambulatoryjnie. Pozostawał pod opieką lekarza rodzinnego K. R.. Leczenie polegało przede wszystkim na przyjmowaniu przez niego leków obniżających ciśnienie, rozszerzających oskrzela oraz sterydów, których nieprzyjmowanie mogło powodować niedotlenienie mózgu, skutkujące spowolnieniem reakcji. A. Z. (1) rzadko zgłaszał się na wizyty. Leki często były powtarzane na prośbę byłej żony powoda K. Z.. W 2011r. A. Z. (1) był na wizycie lekarskiej w dniu 17.02.2011r., następnie w dniu 29.09.2011r. zostały wypisane recepty z przeznaczeniem dla niego, które jednak nie zostały odebrane, powtórzenie leków miało miejsce 31.10.2011r. Pomimo wielokrotnych skierowań do poradni chorób płuc powód się tam nie zgłaszał. Na początku marca 2012r. powód został A. Z. (1) został poddany kolejnej hospitalizacji na Oddziale Chorób Płuc Szpitala (...) w B.. W Okresie 29.01.2013r. do 18.02.2013r. A. Z. (1) przebywała na oddziale wewnętrznym szpitala Powiatowego w K., gdzie stwierdzono u niego niewydolność serca zastoinową, zaostrenie przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, chorobę niedokrwienną serca, uraz głowy z raną tłuczoną okolicy potylicznej, odmę opłucnową po stronie lewej leczoną zachowawczo, przerost gruczołu krokowego, zespół psychoorganiczny z epizodem ostrego majaczenia, miażdżycę uogólnioną. Pacjent zgłaszał przerwanie przyjmowania leków, był wyniszczony, ze znaczną dusznością i sinicą, masywnymi obrzękami kończyn dolnych, zaniedbany higienicznie. Okresowo stawał się pobudzony psychoruchowo z zaburzoną świadomością. Badaniem tomograficznym głowy z dnia 31.01.2013r. stwierdzono u A. Z. (1) drobne ogniska malacyjne w wyspach obustronnie.

(dokumentacja lekarska A. Z. (1) – k. 67, k. 203-207, k. 243, k. 49 akt (...), zeznania świadka K. B.- R. – k. 227v)

W dniu 13.09.2011 r. aktem notarialnym rep. A nr (...) A. Z. (1) odwołał także testament, na mocy którego do spadku powołał siostrę T. I.

(d.: wypis z aktu notarialnego - k. 60)

Pozwany J. Z. na stałe mieszka w S., w odległości około 250 km od K., i wykonuje zawód kierowcy transportu. T. I. mieszka na stałe w L., posiada jednak mieszkanie w K. na tej samej ulicy, co dom A. Z. (1). W spornym budynku mieszkalnym jeden pokój był zajmowany przez A. Z. (1), a drugi przez jego byłą żonę K. Z.. Okresowo z domu korzystał także ich wspólny syn M. Z., przebywający zwykle w Holandii.

(bezsporne)

Po dokonaniu umowy darowizny stosunki pomiędzy A. Z. (1) i jego rodzeństwem się pogorszyły. Powód liczył na to, że z chwilą dokonania darowizny rodzeństwo zapewni mu opiekę oraz zajmie się jego nieruchomością, domem i budynkami gospodarczymi, ich utrzymaniem i koniecznymi naprawami. Nie widząc natychmiastowych rezultatów i widocznej stałej opieki poczuł się oszukany przez rodzeństwo.

Pismem z dnia 30.12.2011r. A. Z. (1) wezwał J. Z. do zwrotu darowizny (k.40).

Po okresie zimowym, kiedy przez kilka dni korzystał z mieszkania pozwanej T. I., A. Z. (1), pismem z dnia 11 maja 2012r. wezwał również pozwaną T. I. do zwrotu darowizny.

Od maja 2012 r., A. Z. (1) nie utrzymywał bliższych kontaktów ze swoim rodzeństwem T. I. i J. Z.. Miał do nich pretensje, że się nim nie opiekują i nie chcą zwrócić darowizn.

(bezsporne)

A. Z. (1) zmarł 8.11.2013r. Spadek po nim nabył jego syn M. Z..

(bezsporne, akt zgonu – k. 113, akt poświadczenia dziedziczenia – k. 129-130)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie dokumentów przez strony, których prawdziwość nie była kwestionowana oraz na podstawie opinii biegłego z zakresu psychiatrii J. K.. Ponadto na podstawie zeznań świadków, których zeznania uznał za wiarygodne

Co do pierwotnego żądania powoda należy wskazać, że zgodnie z art. 898§ 1 k.c. w przypadku rażącej niewdzięczności obdarowanego względem darczyńcy, darczyńca jest uprawniony do odwołania darowizny. W myśl art. 900 k.c. odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie.

Mając jednak na uwadze, iż powód zmodyfikował powództwo wnosząc obok pierwotnego żądania o ustalenie nieważności zawartej umowy darowizny z każdym z pozwanych, Sąd w pierwszej kolejności dokonywał oceny zaistnienia przesłanek nieważności zawartej umowy darowizny. Miał przy tym na uwadze, iż skuteczny zarzut nieważności umowy wywierałby w okolicznościach sprawy dalej idące skutki i powodowałby brak potrzeby dokonywania oceny czy zaistniały przesłanki do odwołania umowy darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanych.

Mając na uwadze, iż w sprawie (...) przeciwko pozwanej T. I. został przeprowadzony dowód z opinii biegłego z zakresu psychiatrii na okoliczność ustalenia czy w chwili sporządzania umowy darowizny A. Z. (1) znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, Sąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy postępowanie dowodowe w zakresie przesłuchania świadków przeprowadził z udziałem biegłego z zakresu psychiatrii J. K. oraz dopuścił dowód z pisemnej opinii wskazanego biegłego.

Sąd w całości podzielił wnioski opinii biegłego. Została ona sporządzona z uwzględnieniem wiedzy fachowej koniecznej do jej wydania, po dokładnej analizie okoliczności sprawy. Biegły w sposób szczegółowy dokonał analizy stanu zdrowia A. Z. (1) oraz jego wpływu na stan psychiczny powoda w dniu zawarcia umowy darowizny. Ustalenia biegłego w tym względzie, w ocenie Sądu, są logiczne i znajdują oparcie w materiale dowodowym. W szczególności w dokumentacji leczenia A. Z. (1) oraz zeznaniach świadka K. R. (zeznania k. 227v), która była lekarzem rodzinnym A. Z. (1). Z zeznań tych jednoznacznie wynikało, iż z uwagi na przewlekłą obturacyjną chorobę płuc A. Z. (1) powinien przyjmować leki codziennie, a jeden zestaw leków wystarczał na miesiąc. Skutkiem nieprzyjmowania leków mogło być niedotlenienie mózgu oraz spowolnienie reakcji. Z zeznań świadka jak też dokumentacji medycznej, wynika przy tym, że w 2011r. leki A. Z. (1) były wypisywane dnia 17.01.2011r., 29.05.2011r. i 31.10.2011r. Wskazany świadek wskazał także, że „czasami trudno się rozmawiało z A. Z. (1)”. W ocenie Sądu brak jakichkolwiek podstaw by kwestionować wiarygodność wskazanego świadka. Brak też powodów by miała ona składać zeznania korzystne dla którejkolwiek ze stron. Dlatego też Sąd dał wiarę zeznaniom wskazanego świadka. Na analogiczne trudności w porozumieniu się z A. Z. (1) wskazywała także świadka H. B. oraz K. Z. – była żona A. Z. (1) i matka M. Z.. Mając na uwadze wzajemną zgodność wskazanych zeznań oraz to, iż znajdowały potwierdzenie w dokumentacji medycznej A. Z. (1), Sąd dał im wiarę.

Sąd odmówił natomiast wiary zeznaniom S. I., w szczególności w zakresie stanu zdrowia i zachowania A. Z. (1) uznając, iż są one sprzeczne z materiałem dowodowym, któremu sąd dał wiarę.

Zeznania świadków T. P., T. S. i S. S. nie miały istotnego znaczenia dla sprawy z uwagi na brak wiedzy świadków o okolicznościach sprawy i stanie zdrowia A. Z. (1).

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd podzielił wnioski opinii. Biegły zarówno w opinii jak też w ustnym wyjaśnieniu opinii szczegółowo wyjaśnił przy tym na czym polegały trudności związane zarówno z badaniem samego A. Z. (1) przeprowadzonym przez biegłego w dniu 11.12.2012r. na potrzeby sprawy (...) i możliwością przeprowadzenia określonych badań, jak też w ocenie jego stanu psychicznego w dacie zawierania umowy darowizny. Stwierdzenia biegłego i wyciągane na ich podstawie wnioski mają przy tym potwierdzenie w dokumentacji medycznej złożonej do akt sprawy. W tym stanie rzeczy Sąd doszedł do przekonania, iż nie ma potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego. W szczególności należy mieć na uwadze, iż na chwilę obecną nie ma możliwości przeprowadzenia jakichkolwiek badań z udziałem A. Z. (1). W ocenie Sądu, także zastrzeżenia do opinii zgłoszone przez pozwanych zostały przez biegłego szczegółowo i logicznie wyjaśnione i wytłumaczone (wysłuchanie biegłego – k. 266-266v).

Wobec powyższego Sąd uznał, iż opinia nie została skutecznie zakwestionowana, w szczególności nie wykazano jej nieprawidłowości bądź błędów lub nielogiczności. Natomiast powodem dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego nie może być tylko fakt, iż wydana opinia nie potwierdza procesowego stanowiska strony pozwanej.

Z opinii biegłego J. K. wynika natomiast, iż fakt wahań powoda i zmiany zdania przed podjęciem decyzji o darowiznie nie był wyłącznie przejawem trudności z podjęciem decyzji, ale był także przejawem problemów A. Z. (1) z kojarzeniem faktów i zrozumieniem konsekwencji swoich decyzji. Z opinii biegłego wynika także, iż poziom intelektu A. Z. (2) był na pograniczu otępienia, co oznacza iż przy formalnie zachowanej orientacji i znajomości podstawowych faktów, A. Z. (1) miał zaburzoną zdolność kojarzenia i wyciągania logicznych wniosków, które nacechowane były myśleniem życzeniowym oraz stanem emocjonalnym z danej chwili. Ponadto biegły wskazał, że rozpoczynający się proces otępienny bywa często niezauważalny dla otoczenia, a przy pobieżnym kontakcie można odnieść wrażenie, że chory funkcjonuje i rozmawia w zasadzie normalnie. Należy także mieć na uwadze, co wynika także z opinii biegłego, że każde zaniedbanie leczenia powoda z uwagi na wieloletnią przewlekłą niewydolność oddechową i krążeniową skutkowało nasileniem niedotlenienia i pogorszeniem funkcjonowania mózgu.

Biegły w opinii z dnia 22.04.2015r. (k. 248-250), jak też opinii w sprawie (...) (k. 50-51 akt (...)), stwierdził, iż z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że w czasie podpisywania umowy darowizny w dniu 13.09.2011r. A. Z. (1) znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Wskazane stwierdzenie opinii nie jest kategorię, wobec czego w tym zakresie Sąd oparł się także na pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Z obiektywnych okoliczności sprawy, tj. dokumentacji medycznej A. Z. (1) wynika natomiast, iż w okresie od 29.05.2011r. do 31.10.2011r. nastąpiła przerwa w wypisywaniu leków A. Z. (1). Wynika zatem z powyższego, iż w dacie zawarcia umowy darowizny A. Z. (1) nie dysponował dostępem do leków, co jak już wyżej wskazano, skutkowało nasileniem niedotlenienia i pogorszeniem funkcjonowania mózgu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności i materiał dowodowy, Sąd przyjął, iż w dacie podpisania z pozwanymi T. I. i J. Z. umowy darowizny w dniu 13.09.2011r. A. Z. (1) znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Tym samym, stosownie do art. 82 k.c., oświadczenie woli A. Z. (1) o dokonaniu darowizny jak też sama umowa z dnia 13.09.2011r. sporządzona przed notariuszem R. K. rep. A nr (...) były nieważne.

Konsekwencją nieważności umowy darowizny jest to, iż własność nieruchomości opisanej w umowie nie przeszła na pozwanych.

Powyższe czyni bezprzedmiotowym i bezzasadnym prowadzenie rozważań w kierunku czy zaistniały przesłanki do skutecznego złożenia przez A. Z. (1) oświadczeń o odwołaniu darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanych oraz żądania zwrotu przedmiotu darowizny. Mając na uwadze, iż żądania w zakresie ustalenia nieważności umowy zostały zgłoszone obok pierwotnych żądań, które nie zostały cofnięte ani zgłoszone jako żądania ewentualne, to konsekwencją ustalenia nieważności umowy jest konieczność oddalenia żądań obydwu pozwów w zakresie złożenia przez pozwanych oświadczeń o zwrotnym przeniesieniu własności przedmiotów darowizny.

O kosztach procesu orzeczono, co do każdego z pozwanych na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c., Sąd miał przy tym na uwadze, iż w każdej z połączonych spraw powód marek Z. był reprezentowany przez pełnomocnika profesjonalnego.

Natomiast o kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113§1 k.p.c. w zw. z art. 98§1 k.p.c. obciążając nimi pozwanych. Do wskazanych kosztów oprócz kosztów opinii biegłego Sąd zaliczył także poniesione przez Skarb Państwa koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi A. Z. (1).